SJAJ I BIJEDA SVEĆENIČKE MOTORIZACIJE

Današnji koncil želi, da učini Crkvu u svemu suvremenom, da je dovede u korak s vremenom. Zato je među prvima izglasan Dekret Inter mirifica da učini Crkvu suvremenom u sredstvima propagande ili društvene komunikacije. Crkva želi, da sva sredstva duhovnog saobraćaja među ljudima stavi u službu božanske istine i riječi, koju ima navijestiti svijetu. Tehnika ima služiti njezinoj pastvi.

Makar Crkva nije na Koncilu pokrenula pitanje motorizacije pastve, svakako bi bilo u duhu Koncila da i ta divna moderna iznašašća budu stavljena na službu pastve, ako samo mogu biti stavljena.

I ne pitajući Koncil Crkva je doista već na veliko stavila u službu pastve sve vrste motorizacije — od mopeda preko motocikla, auta, motornih čamaca do aviona. Ono, čemu se nekada naš blagopokojni Dr. Zimmermann znao dobrohotno rugati, da će u petom ili šestom tečaju (kad su se otvarali na zagrebačkom bogoslovskom fakultetu novi tečaji) bogoslovi učiti za šofere, to je postala prava stvarnost, a vremenom će postati i nuždom.

Možemo mirne duše reći: Crkva se opredijelila za motorizaciju u pastvi. Ne samo da ne brani svom pastvenom kleru da se služi motornim vozilima, nego čak podupire opskrbljivanje tog klera takvim vozilima.

Doduše, u stara se vremena smatralo apostolskim duhom pješačiti — per pedes apostolorum.

Time su u srednjem vijeku apostolski redovi: dominikanski i franjevački postizavali najveće svoje uspjehe u apostolskom radu.

Prijašnji su naime redovi dolazili na sjajnim kočijama na propovijedi i rasprave s krivovjercima. Sveti je Dominik odmah uvidio da se tako ništa ne može uspjeti protiv albigenza. On je zato pošao bos i pješke..

Poznati je slučaj, kad ga je jedan krivovjerac, koji mu se prijavio kao vodič, ovako bosog vodio krivim putevima, po trnju i kamenju da je sve noge okrvario. Ali baš je time obratio tog krivovjerca.

A za svetog Franju znamo, da je u svojem pravilu čak najstrože zabranio svojoj braći da jašu. Niti im je jahanje dozvolio.

To je bila apostolska ili pastvena metoda sv. Dominika i Franje.

Ali Crkva ipak ne odbacuje motorizaciju.

A da li bi je i Krist odbacio? Ta i on se sam poslužio »motorizacijom« svoga vremena! Koliko puta čitamo da je sjeo u lađicu. Čak je dopustio da drugi veslaju i da se muče, a on je s jastukom pod glavom lijepo mirno spavao. Nije dakle ni on svuda išao pješke.

A nema li dostatno pastvenih razloga da Crkva prihvati motorizaciju u pastvi? Kakve sve usluge i koristi ne pruža motorizacija našoj pastvi!

1. Prije svega motorizacija omogućuje *sveprisutnost* duhovnog pastira kod njegova stada.

»Idite po svem svijetu!« Tako je rekao Isus svojim apostolima. Isus je želio da apostoli budu prisutni svemu svijetu. A njih je postavio i pastirima da pasu Božje stado. Slab bi bio pastir koji bi svoje stado otjerao u goru, a on bi ostao kod svoje kuće. Gdje je stado tamo mora biti i pastir.

Ono što u velikim razmjerima vrijedi za apostole, to vrijedi za sve pastire duša u malim. Pravi pastir duša mora biti svudašan, sveprisutan. On bi morao biti svagdje i uvijek sa svojim stadom.

Ništa nije protivnije pastirskoj službi, nego se zatvoriti u svoju crkvu ili svoj župni dvor i samo čekati ovce da dođu po duhovnu hranu k svojem pastiru. Pastir nije činovnik koji sjedi u svojem uredu, niti obrtnik koji radi u svojoj radionici. Pastir je terenac. Njegovo stado je njegova radionica.

Moderna bi pastva imala biti prije svega kućna pastva. Kućni posjeti najintimnije povezuju pastira s njegovim ovcama.

Doduše, ta je pastva kod nas najviše zanemarena. Dakako, lični i razonodni posjeti k pojedinim obiteljima u župi ne mogu se redovno ubrajati u pastvene posjete, a mnogo puta se uračunavaju u protupastvene. Ako izuzmemo blagoslov kuća i slučajnu providbu bolesnika — u mnogim župama kao da i nema drugih kućnih posjeta.

Gdje su na pr. posjeti bolesnika, gdje je pomaganje umirućih? Da spomenemo kućne posjete koje sam obrednik predpostavlja.

Ali ako i ne govorimo o toj kućnoj prisutnosti pastira kod njegova stada, da li možemo i smijemo mimoići barem njegovu prisutnost u filijalnim, područnim kapelicama? Uz današnju lagodnost vjernika, koji se pomalo odučavaju pješačiti, ti su filijalni vjernici u opasnosti da potpuno ispadnu iz oka i iz ruku pastira. Da ne govorimo o djeci! Bez prisutnosti svećenika ona će biti potpuno za njega izgubljena. Ona imaju svoju školu »kod kuće«. Pa ako nemaju i svećenika »kod kuće«, on za njih postaje stranac i tuđinac. On je tuđi, a ne njihov svećenik. Koje čudo, ako bježe pred tuđinom, kad ne poznaju njegov glas?

Tako današnja pastva doista traži apsolutnu prisutnost svećenika.

No da li je uopće moguća ta sveprisutnost svećenika u jednoj rastrkanoj župi bez motorizacije?

Ako tome još dodamo smanjeni broj svećenstva, tada ta nemogućnost postaje očigledna. Može li jedan župnik bez kapelana ili u ogromnim župama s jednim kapelanom biti uistinu prisutan kod sveg svojeg stada pješke ili uz staromodni podvoz, koliko još uopće postoji? On nije kadar pravo izvršiti niti najnužniju pastvu. Već ga osnovne pastvene dužnosti često kao da hoće rastrgnuti.

Motorizacija može učiniti prvu uslugu pastvi što svećenika čini sveprisutnim. Kao da daje svećeniku dio Božje vlastitosti, njegove svudašnjosti. Kao što božanska Mudrost dostiže puna moći od jednoga kraja do drugoga, tako i duhovni pastir sa svojim motornim vozilom kadar je dostignuti sve krajeve svoje župe bez velikih poteškoća.

2. S time zajedno motorizacija čini i drugu uslugu pastvi. Ona kao da *umnožava* svećenikovo *vrijeme*. Kao da svećeniku daje dio Božje vječnosti.

Svaki je čas svećenikova života dragocjen čas, ako je upotrebljavan za njegovu svećeničku službu. Ljudsko je vrijeme novac. Svećenikovo je vrijeme nebo, bilo za njega bilo za drugoga. Jozua je zaustavio sunce da božji narod može izvojevati potpunu pobjedu. Kad bi svećenik mogao, i on bi morao zaustaviti sunce, produljiti vrijeme, da izvojuje potpunu Božju pobjedu u svojem svećeničkom životu.

Koliko puta o jednom času, o jednoj minuti ovisi spasenje duše! Ako liječnik stigne prekasno, mnogo je puta izgubljen jedan ljudski život. A ako svećenik stigne prekasno, tko zna, nije li izgubljen jedan vječni život?

No vrijeme nije samo svećeniku važno za izravnu pastvu, nego često još više za neizravnu. A to je njegova lična, osobna svećenička i pastirska izgradnja. Molitva, razmatranje, čitanje — za duhovnog je pastira jednako važno kao i samo pastirsko djelo. Bez te priprave za djelo samo djelo često postaje nedjelo.

Pravi duhovni pastir zato nikada nema dostatno vremena. On upravo osjeća potrebu za Božjom vječnošću.

Kako je onda svećeniku drago, ako za jedan svoj svećenički posao treba samo jedan sat, kad bi inače za njega trebao dva, tri ili više sati! On je dobio nekoliko sati dragocjenog svećeničkog vremena. Duhovni će pastir zato biti od sveg srca zahvalan Bogu za moderna tehnička iznašašća.

3. A zar možemo potcijeniti i treću uslugu, koju motorizacija daje duhovnom pastiru? A to je *čuvanje* njegovih *tjelesnih snaga*.

Tko je par puta propješačio preko četiri **bregova i dolina** tamo i četiri **dolina i bregova** natrag da dođe po debelom zagorskom blatu do bolesnika i kući ili tko se provezao dva tri sata po smrznutom blatnom poljskom slavonskom putu tamo i natrag, da je mislio, da će mu ne samo želudac nego i mozak iskočiti, i tada stigao kući više mrtav nego živ, ne samo fizički nego i moralno premoren — taj može donekle procijeniti blagodat motorizacije.

Koliki su se svećenici radi te premorenosti odali piću! Koliki su se intelektualno i duhovno posvema zapustili usred pretjeranih tjelesnih napora!

A ako se uzme u obzir da današnji život postaje prava radna trka koja sama po sebi već iscjeđuje životne snage iz svećenika, kolika je onda blagodat za svećenika, ako ne mora pretjerano te sile trošiti tamo gdje ih barem nije nužno trošiti. Ima svećenik gdje izgubiti živce i sile, ako ih samo želi upotrebiti.

Možemo dakle shvatiti stav Crkve koja ne samo da brani nego i ide na ruku svom pastvenom svećenstvu kad se radi o motorizaciji.

II BIJEDA

No tu se odmah nadaje drugo pitanje, drugi problem koji je jednako ozbiljan, ako ne i ozbiljniji od prvoga: Nema li motorizacija svoje naličje u svećeničkom životu? Ne postoje li kakve opasnosti za svećenički život sa strane motorizacije?

Lucifer je i same najuzvišenije božanske darove upotrebio na svoju vječnu propast. Zar mislimo da svećenik to nije kadar učiniti i s darom motorizacije? Treba samo poći istim putem kojim je pošao Lucifer. Ako svećenik usmjeri motorizaciju ne na Boga tj. na pastvu, nego na samoga sebe, ako učini motorizaciju sredstvom svoga samozadovoljstva, brzo će je učiniti sredstvom propasti.

Dok svećenik upotrebljava motorizaciju za svoju pastvenu službu, ona je za njega Božja sluškinja koja mu je na izvanrednu pomoć. Ali kad je počne upotrebljavati za svoje lične udobnosti, razonode, taštinu i zabavu, ona za njega postane pakleni stroj. Pastvena je motorizacija Božji blagoslov. Svećenikova lična motorizacija redovno je prokletstvo.

1. Prije svega, motorizacija, barem u našim prilikama, nosi na sebi žig *oholosti i bogatstva*. Motorizirani se svećenik izdiže nad većinu svojih vjernika. Po motorizaciji on ulazi u viši sloj društva. On se izdiže nad siromašni narod i ulazi u društveni sloj koji taj narod zove gospodom.

Danas postoje crvene tablice. Službena se kola smiju upotrebljavati samo u službene svrhe. Nitko samo po sebi ne će zamjeriti službeniku kad se vozi po službenom poslu. Time se on kao osoba ili ličnost ne uzdiže nad drugi narod, nego samo kao službenik. To nije znak njegova bogatstva niti njegove lične oholosti. Ali kad se vidi nekoga u kolima s bijelom tablicom, svaki zna: vozi se gospodin.

Nešto je slično i sa svećeničkom motorizacijom. Kršćanski i nekršćanski narod ima dobro oko na što svećenik upotrebljava svoje vozilo: da li u korist duša ili u osobno zadovoljstvo. Ne treba crvene tablice.

Narod će brzo shvatiti da li svećenikovo auto služi njemu, kršćanskom narodu i njegovim dušama. U takvoj motorizaciji on ne će vidjeti simbol bogatstva niti oholosti nego svoje duhovno dobro.

Ako međutim narod uoči, da je ta motorizacija obilježena bijelom tablicom, svećenik će pred narodom biti upravo žigosan luciferovim žigom: on je gospodin, on je bogataš i oholica!

»Evo Kralj tvoj ide k tebi krotak! Jaše na magarcu i na magaretu, mladom magaričinu!« Te je riječi prorok napisao o prvom Svećeniku, prvom Pastiru, koga bi kršćanski svećenik imao predstavljati pred svijetom. Svećenik je predstavnik siromašne Crkve. Svećenik je pozvan da bude prvi me-

đu Božjim siromasima i poniznima. Kako strašno odudara svećenik na svojoj ličnoj motorizaciji od svog ideala! On je prava sablazan kršćanskom puku, a da ne govorimo o nekršćanskom. Isti luciferski žig, žig oholosti i bogatstva je na njemu, i na sinovima ovoga svijeta.

Gospoda se mogu natjecati, tko će imati ljepša, luksuznija, više cilindrična kola. Time se mjeri njihova vrijednost pred svijetom. Makar cijenu njihovu plaćaju mrtva ili nerođena djeca.

No svećenik koji se dade zavesti takvim natjecanjem uvrštava se u svijet koji ne poznaje duha Isusa Krista. Svećeniku je veća čast što ima vozilo skromnije, siromašnije, bijednije. Tada je znak Kristova križa na njemu.

2. S druge strane, kad svećenik počne motorizaciju upotrebljavati u lična zadovoljstva, brzo će *uništiti* sva *pomagala*, koja mu ta motorizacija daje u pastvi.

No što će biti od svećenika kad on okrene motorizaciju od službe stadu u svoje samozadovoljenje? Motorizacija će učiniti svećenika uistinu svudašnjim. On će biti svuda, samo tamo ne gdje bi ga njegovo stado trebalo. On nikada ne će biti »kod kuće«.

Crkva je znala zašto je izdala zakon o rezidenciji za duhovne pastire. Ovce moraju znati gdje im je duhovni pastir. Ovce moraju uvijek imati mogućnost da se obrate za pomoć svome duhovnom pastiru. Zato duhovni pastir ne može biti nomad bez prebivališta. On mora biti rezidencijalni svećenik.

A što čini motorizacija koja nije usmjerena na stado, nego svećenikovu razonodu i vozikanje? Čini svećenika duhovnim nomadom bez kuće i prebivališta. On mora biti vječno na putu. Takva je motorizacija pravi atentat na svećenikovu rezidencijalnost.

Nikada narod ne će zamjeriti svećeniku, ako ga čeka dok se vrati s duhovna posla. Ali će svećenik uzbuditi u narodu bijes, ako ga moraju čekati ili i ponovo tražiti jer je provezao na izlet ili zabavu.

A što da kažemo za svećenikovo dragocjeno vrijeme? Ničim svećenik ne će toliko potratiti vrijeme kao što motorizacijom, ako je ne svede na pastvenu službu. Tehnika sama po sebi zarobljuje. A ako joj se čovjek slijepo preda, više nema vremena ni za što drugo.

Ako se svećenik preda vozikanju, sigurno ne će imati vremena da uzme knjigu u ruke. Nikada nomadi nisu stvarali visoke kulture, nego stalnosjedioci.

Bez jake samodiscipline motorizacija može značiti smrt svećenikovu vremenu, a ne prištedu na vremenu. Svećenik--vozikalo jedva će dospjeti izmoliti svoj časoslov. Ako bude i to dospio.

Konačno znamo i to što znači lična motorizacija i za svećenikove životne sile.

Motor ne troši samo benzin. Motor troši prije svega čovjekove živce. Vječno vozikanje stvara motorističku psihozu. A što je ta psihoza dobro znamo. To je vječni duševni nemir, duševna nestalnost i rastrešenost. Duboka koncentracija, mirna staloženost nepoznata je motorističkim tipovima. U tom smislu motorizirani svećenik prestaje biti zreo i trijezan presbyteros. On psihički postaje neobuzdan i smušen mladac.

Tako evo lijekovi postaju otrovi. Motorizacija umjereno provođena i usmjerena na pastvu, djeluje ljekovito. No uzimana u pretjeranim dozama i kao narkotik djeluje strahovito otrovno.

3. No uz motorizaciju koja nije usmjerena prema pastvi nego prema ličnom zadovoljstvu, pojavljuje se još jedna ozbiljna opasnost. A to je vožnja »u dvoje«.

Dok smo bili na tršćanskom »frontu«, bio je za nas vojnike prikazan u Sežani jedan film. Film je bio slovenski. Pravo se više ne sjećam ni naslova. Predmet je bio iz poratnog previranja na Halozah, negdje na Krajžerici.

Iz tog mi je filma ostao, mogu reći, samo jedan prizor duboko usječen u pamet. Bila je to vožnja kočijom fajmoštra i gospodinje, župnika i gazdarice.

Mislim da je i svima drugim svećenicima, koliko nas je bilo među vojnicima u dvorani, taj prizor ostao u nezaboravnoj uspomeni. Kao vječni memento!

Kršćani počinju bolje shvaćati obrede koji su do sada bili zamršeni i misteriozni. Vjernici počinju osjećati radost u obredima, jer vide da se obredi vrše za njih i s njima.

Pavao VI

Vožnja u dvoje! Pa bila to sestra ili sestrična. Narod vidi samo dvoje, a ne gleda na bratstvo i sestrinstvo. Na čelu ne piše rod.

Samo je svećenik obilježen, ne samo neizbrisivim biljegom na duši, nego i tajanstvenim žigom na čelu. Teško je sakriti svoje svećeništvo! Svećenstvo međutim u samotnom ženskom društvu uvijek je bilo sablazan. Danas postaje i zločin.

To je evo sjaj i bijeda svećeničke motorizacije.

P. Platon

MEĐU SIROMAŠNIM SVEĆENICIMA

Bio sam proljetos u Boki Kotorskoj. Nijesam onamo išao ni u kakvoj crkvenoj misiji. Pošao sam u nju, samo da jedamput vidim i taj kutak »lijepe naše domovine«. Nijesam prije toga nikada još bio dolje. A toliko se govori o prirodnim ljepotama Boke. I mnogo su mi bili nahvalili njezine stare crkve: bogate mramorom, srebrom, starinom i umjetnošću.

Obišao sam i razgledao sve glavno u Boki. I monumentalnu crkvu - muzej u Prčanju. I onu biserno - zlatnu školjku usred peraškog mora, crkvu na pećini »Gospe od Škrpjela.« I staru benediktinsku opatiju na otočiću sv. Jurja, punu grobova i legendi. I drevni Kotor pod onim surim, okomitim, sablasno - stravičnim, lovćenskim liticama do neba: s njegovom ozbiljnom i mrkom katedralom, starijom od pariške »Notre Dame«, kojoj su Francuzi lani, s onoliko pompe, proslavili tisućgodišnjicu, i s njegovim sredovječnim zidinama, što odozdol izgledaju kao minijaturna kruništa i puškarnice, izrezbarene u samu živcu kamenu. I sve me je to, — kao i svakog drugog pohodnika s imalo mašte i ukusa, — duboko impresioniralo.

Vidio sam odmah i situaciju Crkve u Boki. Graničarsku, dijasporsku, ekumenističku. Ekuministička i po, stoljetnoj, tradiciji, i po prognozama i perspektivama, i po psihološkoj atmosferi. Iskreno me je obradovalo, da su je dolje, oni dalekovidniji, tako spontano osjetili i tako ispravno uočili i ocijenili. I da se prema njoj, sustavno i s mnogo duha i intuicije, okreću i orijentiraju. Realistično, ali i nadnaravno. Nadnaravno u prvom redu. Molitvom, pokorom, dobrim primjerom, kršćanskom širinom, dobrotom i ljubavlju, brojnih, naj-